

Japonska invazija zunanje Mongolije

Nevarnost konflikta s Sovjetsko unijo prikipeva do vrha, ko se japonski militaristi ne zmenijo za energične proteste in resne opomine iz Moskve. Vroče bitke so v teku v obmejnih mongolskih mestih. Sovjeti imajo zvezo z zunanjo Mongolijo in prisiljeni bodo na vojaško pomoč, če Mongoli sami ne odbijejo napadov

Moskva, 1. apr.—Poročila iz Nan Batorja (Urge), glavnega mesta zunanje Mongolije, govorijo o novi invaziji japonskih mandčukujskih čet mongolskega ozemlja, ki je izzvala vroče bitke z obmejno mongolsko stražo. Japonska oborožena sila razpolaga z večjim številom tankov, oklopnih avtov, pomorsko baterijo in aeroplani in se še vedno nahaja na mongolskem teritoriju.

Sovjetska vlada je že sestala oster protest in ga poslala japonskemu poslaniku v Moskvi. B. S. Stomanjakov, podkomisar za zunanje zadeve, je informiral japonskega poslanika, "da sovjetska vlada ne bo nikoli gledala na razvoj situacije, temveč bo podvela potrebne korake, da ustavi vpade japonskega vojaštva na mongolsko ozemlje."

Podkomisarjeva deklaracija je sledila poročilom, da so japonske čete prekoračile mejo in okupirale mongolsko mesto Adakolon. Po okupaciji so prišli prodirati proti mestu Tamlik-Bulaku, ki je trideset milj oddaljeno od meje. Tu so našle močan odpor, da so se morale umakniti nazaj do Adilolone, kjer so dobile ojačanje, kakor so spet pričele z ofenzivo.

Stomanjakov je izjavil, da je sovjetska vlada prisiljena podzeti odločno akcijo proti japonskim četam, ki vpadajo na mongolsko ozemlje. Odgovornost za raztegnitev konflikta bo morala nositi Japonska, ki ne sme ustaviti invazij tujeja teritorija.

Tamekiči Ota, japonski poslanik v Moskvi, je obljubil, da bo takoj obvestil svojo vlado o italijanski Sovjetske unije, zaeno pa je namignil, da bo morda japonska pristala na sovjetsko sugestijo glede imenovanja mešane komisije, ki naj bi rešila sporna obmejna vprašanja.

Druga uradna vest, ki je došla v Moskvo, se glasi, da je sovjetski poslanik v Tokiju Konstantin Jurenjev protestiral pri japonskem zunanjem uradni zaradi zadržanja dveh sovjetskih parnikov v japonskem pristanišču in aretacije kapitanov na obtožbo špionaže. Eden od parnikov ima 345 potnikov na svojem krovu; oba sta bila zadržana v luki Aomori. Sovjetski poslanik pravi, da je bila ta akcija nelegalna in zahteva prostitev aretiranih kapitanov.

Peiping, 1. apr.—Tu so izbruhle nove protijaponske demonstracije, katerih se je udeležilo nad tisoč kitajskih študentov. V akcijo je stopila policija in sledila je bitka, v kateri je bilo večje število demonstrantov ranjenih in aretiranih. Studentje so demonstrirali proti ojačenju japonskih garnizij na severni Kitajski in japonski politiki napram Kitajski.

Francoski aretirali komunističnega urednika
Pariz, 1. apr.—Emile Bonnet, urednik francoskega komunističnega dnevnika Humanite, je bil včeraj aretiran na obtožbo, da je njegov list obrekoval francosko armado. List je obdržal pisma nekaterih francoskih vojakov, ki so se pritožili zaradi hrane in zdravlja.

Eksekucija Hauptmanna odgodena

Obsojenec še vedno trdi, da je nedolžen

Trenton, N. J., 1. apr.—Nekaj minut predno bi moral Bruno Richard Hauptmann, ki je bil spoznan za krivega ugrabljenja in umora Lindberghovega otroka, iti na električni stol, je bila eksekucija odgodena na ukaz Marka O. Kimberlinga, nadzornika državne jetnišnice, v smislu navodila A. M. Freemana, načelnika veleporote okraja Mercer.

Okrajna veleporota je zjutraj pričela rešetati izpoved Paula H. Wendela, v kateri je priznal, da je on morilec Lindberghovega otroka. To izpoved je Wendel pozneje prekal in izjavil, da je bila izsiljena z mučenjem.

"Mi hočemo preiskati vse podrobnosti Wendelove izpovedi," je dejal Freeman v svojem navodilu Kimberlingu, naj odgodi eksekucijo Hauptmanna 48 ur. "Naša preiskava bo trajala dan ali dva in če ne bo odkrila nič pozitivnega, naj se eksekucija izvrši."

Hauptmann je včeraj spisal poslovitno pismo in ga naslovil governerju Hoffmannu, v katerem naglašava svojo nedolžnost tudi ob zadnji uri, "ko bom moral stopiti pred višjega sodnika."

Sodnik se udal barbarom v Floridi!

Obravnavava premeščena v drugi okraj

Tampa, Fla., 1. apr.—Sodnik Robert T. Dewell je včeraj kapituliral pred zagovorniki treh bivših policajev, ki so obtoženi umora socialista Shoemakerja in bičanja treh drugih delavcev. Udal se je zahtevi, da se sodna obravnava proti tem trem barbarom premesti v drugi okraj pod pretezo, da v tem okraju obtoženci "ne bodo dobili pravice". Sodnik je odredil, da se obravnava premesti v okraj Polk in se tamkaj nadaljuje 13. aprila.

Sodnik Dewell je pritrđil glavnemu zagovorniku bičarjev in ubijalcev, da je nemogoče izbrati "pravično in nepristransko" poroto v tem okraju. Glavni zagovornik Whitaker je v osmih dneh izbiranja porote zavrgel vse izžrebance razen petih — in še ta petorica mu ni po volji — češ, da so "polni komunističnih predsodkov" proti obtožencem!

98-letna starica prva dobila pokojnino v Illinoisu

Springfield, Ill.—Martha Elizabeth Foster, stara 98 let in stanujoča v Springfieldu, je 31. marca prva prejela ček državne starostne pokojnine v Illinoisu. Cek se glasi na \$15 mesečne pokojnine. Starica je vdova in doslej je zanjo skrbel njen pravnukinja. Več sto starcev in starih prejme prvo pokojnino še ta teden.

Domače vesti

Predsednik Calkar odšel na vzhod

Chicago.—Br. Vincent Calkar, gl. predsednik SNPJ, je v sredo zvečer odpotoval v južnovzhodni kot države Ohio, kjer je povodenj razdejala več slovenskih naselbin in hudo prizadela mnoge članov SNPJ. Od tam pojde v Pittsburgh in okolico. Vrne se prihodnji pondeljek.

Hrvaški debelih umri

Pittsburgh, Pa.—Marko Markovič, star 29 let in — kakor pravi ameriški listi — najdebelejši in najtežji mož v Združenih državah, je zadnje dni umrl po kratki bolezni. Mladi Hrvat je vagal 565 funtov! Američani so mu rekli "Fatty Marks" in klicali so ga tudi "Christmas Tree King" (kralj božičnih dreves), ker je zadnja leta prodajal smreke pred božičem. Pogrebnik je moral zanj naročiti posebno rakev, ki je bila sedem čevljev dolga, štiri čevlje in dva palca široka ter tri čevlje visoka. To krsto je moralo nositi iz hiše — dvajset moških. Debeli Marko Markovič je bil rojen v Ameriki in tu zapuščal starše, brata in več drugih sorodnikov. Bil je član HBZ.

Joško Oven začel trgovino

Chicago.—Joško Oven, ki je poznan po mnogih naših naselbinah zaradi svojih aktivnosti v delavskem gibanju, je zadnje dni odprl prodajalnico ženskih oblek v čikaškem "downtownu". Joško je krojač ženskih oblačil.

Nov grob v Novi Mehiki

Raton, N. Mex.—Tudi ne je tu umrla Frances Mohorč, stara 37 let in doma iz Mrkopolja. Podlegla je pljučnici. Bila je članica društva 297 SNPJ in tu zapuščala moža in pet otrok v starosti od 6 do 16 let, starše in sestro, v Californiji pa brata in dve omoženi sestri.

Perzija pretrgala diplomatske stike z Ameriko

Washington, D. C.—Iranški (perzijski) poslanik v Washingtonu in oba iranska konzula v New Yorku in Chicagu, edina perzijska konzula v Združenih državah, so bili zadnje dni pozvani domov. Istočasno je Iran obvestila ameriško vlado, da nčne več imeti diplomatskih stikov z Ameriko iz razloga, ker njeni diplomati nimajo nobene zaščite v Ameriki. Pred več meseci je bil iranski poslanik aretiran v Washingtonu, ker je prehitro vozil avto in policija je precej surovo postopala z njim. To je vzrok "preloma".

Pritožbe napram volitvam v Nemčiji

Narodne manjšine so bile ogoljufane

Berlin, 1. apr.—Danes je nekoliko prišlo na dan, a kakšni metodi je nacijska volilna mašina izmanipulirala volilno "zmago" za Hitlerja. Narodne manjšine v Nemčiji — Poljaki, Danci in druge grupe — se pritožujejo, da so bile dvakrat ogoljufane. Prvič jim naciji niso dovolili, da narodne manjšine določijo kakšnega poslanca, ko pa so volilci teh manjšin — potem, ko so jih voljaki in policija s silo prignali na volišče — proti temu postopanju protestirali s tem, da so oddali prazno, to je nezaznamovano glasovnico, so števec te prazne glasovnice vključili med glasove za — Hitlerja.

Volilni uradniki izjavljajo, da "glasovi" praznih glasovnic ne bi kljub temu nič odločili, ker jih je bilo le okrog 78.000.

Čehoslovaški poslanik v Berlinu je vložil protest pri nemškem zunanjem uradu iz razloga, ker so bili na Hitlerjevi listi "izvoljeni" trije češki Nemci, ki so še danes čehoslovaški državljani. To je kršitev pogodbe med Nemčijo in Čehoslovakijo iz leta 1922, ki določa naturalizacijo Nemcev in obratno Čehov le tedaj, kadar so izseljenci prosti državljanstva v prejšnji državi. To se ni zgodilo v primeru omenjenih treh Nemcev.

Spor med gradbenimi unijami poravnani

Washington, D. C.—Dolgotrajni konflikt med dvema skupinama v gradbenem departmentu Ameriške delavske federacije je bil poravnani, ko so se reprezentantje nasprotujočih si skupin sešli na posebni konferenci. J. W. Williams, načelnik ene grupe, je bil izvoljen za predsednika novega združenega departmента, M. J. McDonough, vodja druge frakcije, pa za tajnika-blagajnika. Konflikt je dosegel višek na zadnji konvenciji Ameriške delavske federacije v Atlantic Cityju. Ta je izbrala posebni odbor in mu poverila poravnava spora, ki je bila sedaj dosežena.

Japonski režim prevzel kontrolo nad tiskom

Tokio, 1. apr.—Nova japonska vlada je prišla vse časniške agenture, da so se združile v eno celoto, nakar se je ta celota podvrgla kontroli režima in odslej bo ves japonski tisk orodje režimske propagande.

HITLER PRIPRAVIL NOV MIROVNI NAČRT

Dal je zagotovilo, da Nemčija ne bo napadla Francije

ODGOVOR PRISPEL V LONDON

Berlin, 1. apr.—Diktator Hitler je v svojem odgovoru na predlog lokarnskih držav glede končanja porenjskega konflikta izjavil, da ne bo dopustil, da bi katerakoli država diktirala Nemčiji, kaj naj ta stori v remilitariziranemu Porenju, zano pa je predlagal sklenitev novega pakta, ki naj bi podprl evropsko mirovno strukturo. Joachim von Ribbentrop, Hitlerjev zaupnik in svetovalec, je včeraj z letalom poletel v London, kjer bo predložil Hitlerjev načrt članom britskega kabineta.

Hitlerjev načrt določa imenovanje mednarodne komisije, katero naj bi tvorili reprezentantje Anglije, Italije in tretje nevtralne velesile. Ta naj bi nadzirala nevtralnost na obeh straneh nemško-francosko-belgijske meje toliko časa, da bodo zaključena pogajanja glede sklenitve novega pakta, ki naj bi utrdil mir v Evropi. Hitler je obljubil, da ne bo povečal oborožene sile v Porenju, ko se bodo vršila pogajanja, če bošta Francija in Belgija odobrili isto politiko.

Nemški diktator je dalje izjavil, da so govorice, da namestnik Nemčija napasti Francijo, nesmiselne. Francoske trdnjave ob meji Porenja so najmočnejše na svetu in Franciji se ni treba bati napada s te strani.

London, 1. apr.—Joachim von Ribbentrop, Hitlerjev odposlanec, je v čelu nemške delegacije 27 članov sinoči prispel v London z diktatorjevim načrtom, na čigar podlagi naj bi se poravnala kriza, ki jo je povzročila nacijska vojaška okupacija Porenja. Načrt bo danes predložen zunanjemu ministru Edenu, nakar se bo vršila razprava na seji britskega kabineta.

Člani nemške delegacije so izjavili, da je Hitler nezadovoljen z govorom francoskega zunanjega ministra Flandina, ki ga je imel zadnje nedelje in v katerem je poudaril, da ne polaga nobene važnosti Hitlerjevemu predlogu glede sklenitve nove mirovne pogodbe, ki naj bi nadomestila lokarnski pakt. Nemčiji, ki je raztrgala lokarnski in versajski pakt, ne more nihče zaupati, je dejal Flandin.

Španski nazadnjaki 'zastavkali'

120 desničarjev odkorakalo iz zbornice

Madrid, 1. apr.—Reakcionar-ni blok v novi španski zbornici, 120 poslancev po številu, je včeraj napovedal "štrajk" v znak protesta proti levčarski večini, katera je monarhistom in ostalim desničarjem trdo stopila na prste.

Desničarji so bili zelo razkačeni, ko je zbornična verifikacijska komisija sklenila, da bo preiskala neke nerednosti v zvezi z izvolitvijo reakcionar-nih poslancev v Granadi; na podlagi raznih dokazov je upravičenost teh desničarskih mand-datov zelo dvomljiva. Na ta sklep je desničarski blok korporativno odkorakal iz zbornice z izjavo, da je "vsako delo v sedanjem španskem parlamentu nemogoče, ker je parlament nedemokratičen in nere-rezentativen" . . .

Italijani zavzeli Gondar v Abesiniji

Provinca Danakil v italijanskih rokah

Z afriške fronte, 1. apr.—Italijanska armada je včeraj okupirala Gondar, strateško abesinsko mesto, kapitol provinc Amhara. Gondar je le nekaj milj oddaljen od jezera Tana, izvira reke Nil, ki zalaga z vodo angleško-egiptski Sudan in Egipt.

Kolona 500 tovornih avtov in pet tisoč izbranih vojakov pod poveljstvom polkovnika Achilla Staraceja, tajnika fašistične stranke, ki je nedavno došel iz Rima na afriško fronto, je vkorakala v Gondar in ga okupirala. Š tem je bila severna Abesinija odrezana od Sudana, odkoder so karavane dovažale živila abesinski armadi.

Rim, 1. apr.—Dobro informirani krogi so objavili poročilo o veliki bitki, ki je v teku med italijansko armado in abesinskimi četami, katerim poveljuje cesar Selassie, v bližini Quarama.

Asmara, Eritreja, 1. apr.—Italijanske čete so včeraj okupirale bogato pokrajino Auaaso, ki meji na francosko Somalijo. Italijani sedaj kontrolirajo vse ozemlje provinc Danakil in imajo odprto pot do Addis Ababe, abesinske prestolice.

Prejšnji dan je italijanska armada zasedla trdnjavo Sardo, ki leži vzhodno od reke Awash. S tem so Italijani dobili kontrolo nad cestami, ki vežejo ta del Abesinije z Rdečim morjem. Ozemlje, ki so ga doslej Italijani okupirali, se razteza od Gondarja proti zapadu do gore Alaji in dalje proti vzhodu do francoske Somalije.

Delavci reprezentirani v državnem odboru

Indianapolis, Ind.—Governor Paul McNutt je imenoval dva reprezentanta organiziranega delavstva za člana državnega odbora, kateremu je bila poverjena uprava sistema brezposelnostne zavarovanja v smislu nedavno sprejetega zakona. To sta Car Mullen, predsednik državne delavske federacije, in Alex E. Gordon, član eksekutive bratovščine železniških klerkov.

Francija išče vojaško alianco s Švico

Pariz, 1. apr.—Francija je te dni povabila Švico na sklenitev vojnobvezne pogodbe proti Nemčiji. V slučaju vojne naj bi tudi Švica sodelovala, če bi Francija jamčila za švicarske meje.

ZBOROVANJE BREZPOSELNIH V WASHINGTONU

Cez tisoč delegatov pride v glavno mesto

MOŽNOST KONSO-LIDACIJE

New York.—(FP)—Splošna organizacija brezposelnih in reliefnih delavcev se bo morda rodila na drugi konvenciji Ameriške delavske zveze, ki se bo otvorila v avditoriju delavskega departmента v Washingtonu 7. aprila. Večje število organiziranih skupin brezposelnih in reliefnih delavcev se bo ob tej priliki pridružilo zvezi.

David Lasser, predsednik Ameriške delavske zveze, je izjavil, da se bo konvencije udeležilo nad tisoč delegatov iz raznih krajev Amerike, ki bodo reprezentirali 700.000 članov. Konvencija bo zaključena 10. aprila, nakar se bo vrnil masni pohod po washingtonskih ulicah do palače federalne zbornice.

Ker je pred kongresom zakon-ski načrt glede nadaljnje oskrbe brezposelnih revežev, pripisujejo konvenciji važen pomen. Organizacija je že naznanila, da bo vodila opozicijo proti odpustitvi delavcev, ki so sedaj upošleni pri reliefnih projektih. Dalje bo zahtevala sprejetje relief-nega zakonskega načrta, ki ga je predložil kongresnik Marcantonio iz New Yorka in kateri določa nadaljnjih šest milijard dolarjev za direktno podpiranje brezposelnih, uveljavljenje Frazier-Lundeenovega osnutka, a-mendmента delavskih pravil in delovnega tedna 30 ur v vsah industrijah. Slednji načrt so odobrile Ameriška delavska federacija in druge delavske organizacije.

"Naši delegatje bodo šli v Washington z ognjem v oči in odločnostjo, ki bo pokazala vsem, da brezposelni ne bodo biti žrtve na oltarju Rooseveltove ponovne izvolitve," je rekel Lasser.

Reka Ohio zalila mesto v Indiani

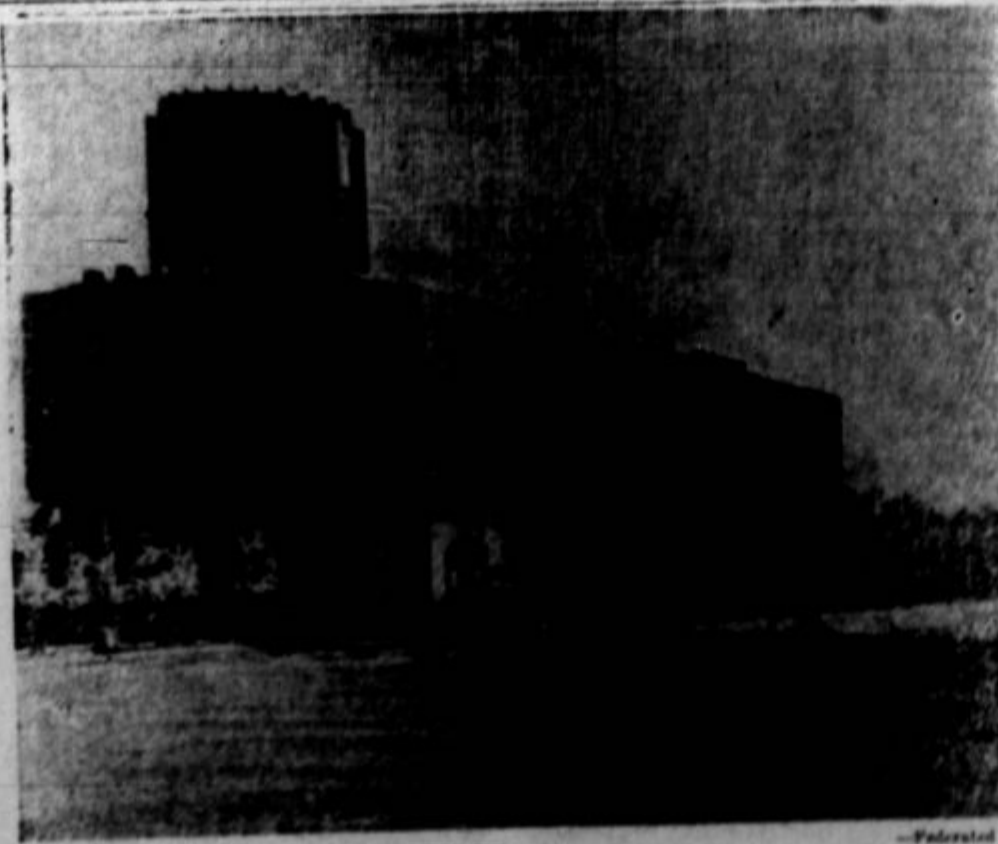
Petdeset blokov Evansvillia pod vodo

Evansville, Ind., 1. apr.—Poddivjana reka Ohio, ki je zadnji teden in pred desetimi dnevi divjala po zapadni Pennsylvaniji, Ohio, West Virginiji in Kentuckiju, se zdaj znaša nad južno Indiano in Illinoisom. Danes je 50 blokov mesta Evansvillia in več ko 20.000 akrov sveta v okolici pod vodo. Vsi prebivalci so pravočasno pobegnili iz poplavljenega mesta in nameščenici WPA veslajo naokrog zapuščenih hiš in drugih poslopj v čolnih kot stražniki pred tatovi.

V sosednjem Illinoisu je Ohio poplavila 25.000 akrov sveta v okoliciama Golconde in Cairra, kjer se Ohio izliva v Mississippio.

Dr. Townsend bo reorganiziral svoje klube

Washington, D. C.—Dr. Francis E. Townsend, začetnik in glavni vodja gibanja za \$200 starostne pokojnine na mesec, je te dni naznanil, da bo njegova organizacija "Old Age Revolving Pensions, Ltd." korenito reorganizirana. On ne bo več sam odgovoren za zbiranje prispevkov in propagando, temveč bo ta posel izročil odboru, ki bo imel vrhovno oblast. Glavni stan se prevzeli iz Washingtona v Chicago.

Glavni policijski stan v Tokiju, Japonska, katerega so zasedli vojaški rebeli v zadnji revolvi.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Narodnik: za Zdravne drzave (vrem Chicago) in Kanado
\$6.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 za štiri leta; za Chicago
in Cincro \$1.50 na leto, \$1.75 na pol leta, za inozemstvo
\$3.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cincro \$1.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.

Priznanje

Zagrebška "Istra", ki izhaja tedensko —
kadar ni zapljena! — in prinaša le vesti ter
članke v hrvaščini in slovenščini o razmerah
primorskih Jugoslovancev pod fašistično Itali-
jo, piše z dne 13. marca t. l. o zanimanju na-
šega časopisja v Ameriki za položaj v Julijski
Krajin. Naštevava slovenske, hrvaške in srbs-
ke liste v Združenih državah, ki ponatiskuje-
jo primorske vesti iz nje ter konstatira:

"Največji slovenski dnevnik Prosveta v
Chicago prinaša redno vse važnejše vesti iz
našega lista in vsaki ima izvirne članke glede
primorskih Jugoslovancev... Treba je poudari-
ti, da vsi našti listi so antifašistično us-
merjeni, prednjači pa jim najbolj informira-
na in urejevana čikaška Prosveta".

Veseli nas to priznanje, toda v boljše infor-
macije "Istri" moramo danes ponovno pribiti
dejstvo, da je treba antifašistično usmerjenost
nekaterih naših listov v Ameriki, zlasti kato-
ličkih, upočevati le toliko kolikor je fašizem
prizadel Jugoslovanske duhovščine v Primorju.
V ostalem ni slovenski katoliški tisk v Ame-
riki prav nič antifašističen.

Dokler so fašisti na Primorskem terorizirali
le socialiste in ostale antiklerikale, jim je slo-
venski katoliški tisk v Ameriki navdušeno
aplavdiral. Čikaška Edinost, katere urednik
je bil zdaj v Ljubljani živeč in za izseljence
se silno brigajoči pater Kazimir Zakrajšek, je
takrat pisala, da se ji ono, kar Mussolini počne-
nja s socialisti in komunisti, "zelo dopade".

Iz istih razlogov je to časopisje nasprotno
tudi Hitlerju, namreč ker Hitler noče deliti
svoje diktature s katoliško cerkvo in Nemčiji.
Da je to živa resnica, je najboljši dokaz to,
da slovenski katoliški listi v Ameriki nimajo niti
najmanjše grajalne besedice proti katoliške-
mu fašizmu v Avstriji. Morlica Dollfussa, ki
je velj postrleli čez 300 delavcev-socialistov
na ulicah, obsediti petnajst socialistov in poru-
šiti s topovskimi granatami delavske stano-
vanjske hiše na Dunaju, ni ta tisk obsodil niti
z eno besedico!

Prosimo zagrebško "Istro", naj še to kon-
statira, če smatra za umestno.

Kolektivna akcija v Evropi

Pred dobrimi desetimi dnevi so v Londonu
zborovali zastopniki delavske socialistične in-
ternacionale in mednarodne strokovne in-
ternacionale, ki predstavljata okrog 36 milijonov
organiziranih delavcev. Na tej konferenci je
bilo zastopano tudi podzemsko socialistično
gibanje v nacistični Nemčiji in klerofašistični
Avstriji.

Ti zastopniki mednarodnega delavstva so
sprejeli manifest za kolektivno (skupno) ak-
cijo evropskih držav v Ligi narodov za ohrano
miru v Evropi in za kolektivni nastop proti
nacistični Nemčiji ali katerikoli drugi fašistični
državi, ki bi motila evropski mir. Manifest
najstrožje obsaja Hitlerjevo remilitarizacijo
Polenja kot "premišljeno dejanje, katero iz-
vaja vojno".

Ta sklep zastopnikov mednarodnega delav-
stva je treba iskreno pozdraviti. Delavski za-
stopniki so se postavili na realno stališče in
računajo z razmerami, kakršne so. Proti obo-
roženim fašističnim silam — Nemčiji in Itali-
ji — je treba postaviti obojeno silo, druga-
ga učinkovitega sredstva ni. S pacifističnimi
resolucijami in papirnatiimi protesti se pri
fašističnih ne opravi nič. Edino z najstrožjimi
sankcijami in kolektivno obojeno silo je mo-
goče preprečiti fašistično agresivnost in ohrani-
ti mir!

Naloga delavstva vsake posamezne evrop-
ske države je, da pritiska na svojo vladno za
kolektivno akcijo. To je edina praktična pot
in vse drugo nič ne pomaga. Države, ki nočejo
sodelovati pri tej akciji, se same označijo kot
sovražnice miru.

Glasovi iz naselbin

Wisconsinске volitve

Willard, Wis.—Ne vem, kaj je
vzrok, da se tako malo sliši iz
naše farmerske naselbine. Men-
da vsi raje čitamo Prosveto ka-
kor bi pa kaj napisali. Edina
izjema je Math Bombach, ki se
oglasil vsake kvatre.

V Wisconsinu se vrne 7. a-
prila lokalne volitve in za enega
člana vrhovnega sodišča. Far-
marsko-delavski kandidat za
vrhovnega sodnika je sodrug
Turner, katerega je indorsira-
la združena federacija vseh na-
prednih strank in organizacij
v državi. Ta urad je skoraj
najvažnejši v državi, kajti vsa-
ko dobro postavlo, ki je sprejeta
v legislaturi, tirajo pred vrhov-
no sodišče, "katero v 75% u-
streže kapitalistom", to je pro-
glasil je za neustavno.

Torej apeliram na vse volilce
v Wisconsinu, da oddaste vaše
glasove 100% za delavskega
kandidata Glena Turnerja. On
ima vse kvalifikacije za ta u-
rad. Služil je že v legislaturi,
kjer je napravil briljantne rek-
ord za farmerje in industrijs-
ke delavce.

Nadalje pozivam vse volilce
v okraju Clark, da volite za
bondno izdajo v vsoti \$400,000
za cementiranje okrajne ceste
št. 73, to je od Nelsonvilleja do
Wittheeja, kar zneso nekako 24
milij. Ne ustrašite se, da boste
sami sebe obdavičili. Ne, nika-
kor ne. Mi posodimo državi sa-
mo naš kredit, ker ta denar bo
država nabirala iz davka na
gasolin in avtne licence. Edino,
kar bomo mi utrpeli, so obresti
v vsoti \$23,000. Toda vzdrža-
vanje ceste v sedanjem stanju
nas več stane, namreč \$600 let-
no za vsako miljo ali skupno
\$14,000 na leto. V dveh letih
smo torej že na dobičku. Na-
dalje naj omenim, ako mi ne bo-
mo odobrili teh bondov jih bo-
do pa drugi okraji, mi bomo pa
vseeno plačevali naš odmerek.
Torej zakaj naj bi mi ne dobili
nekaj takorekoč za bogonej?
Naj bo še omenjeno, da bo WPA
prispevala polovico, to je nad
\$400,000 za tlakovanje te ceste.
Ako to zamudimo, morda nika-
dar več ne dobimo take prilož-
nosti, to je pomoči federalne
vlade. In ko bo enkrat ta cesta
tlakovana in zvezana s cestnim
omrežjem U. S., tedaj lahko u-
pamo, da bomo dobili eno o-
krajno cesto skozi Willard.

V občinski odbor kandidira
bomo štirje člani SNP. Če bo
kdo izvoljen, je težko prerokova-
ti. Vsa naj voli po svoji
previdnosti.

Spomlad se je nam prikazala
samo za en dan, danes, 27. mar-
ca, pa imamo zopet sneženo
odejo. Mike Kruzit, 198.

Način uspešne agitacije
Detroit, Mich.—Dnevnik Pro-
sveta je zelo priljubljen med ro-
jaki; v našo hišo prihaja od pr-
ve številke. Četudi smo se v
tem času selili iz kraja v kraj,
smo vedno poskrbeli, da je Pro-
sveta prišla v določeni kraj. Več-
krat se jezimo na pismonošo,
ker prinese pošto tako pozno, ne
prej ko ob 11:30 dopoldne, več-
krat pa šele ob 2:30 popoldne,
namreč ob praznikih. Morda je
zazoplenosti krivo ime naše ulice
Middlepoint (srednja špica). Ko
skonča na naši ulici, odide h ko-
silu, ko se pa drugič vrne pa več-
krat niti do "špice" ne pride.

Na januarjski seji gospodinj-
skega odseka SDD sem bila z
mrs. Mary Rant izvoljena v agi-
tacijski odbor za pridobivanje
novih članic. Vedela sem, da ne
bom imela nobenih zaprek od
strani mojega moža, da mi ne
bi dovolil vzeti fordke, kajti on
je vedno pripravil pomagati
dobri stvari. Ko sem mu povedala,
da sem prevzela omenjeno od-
borovo delo, je dejal, da moram
biti previdna s fordko, da bodo
vse luči spredaj in zadaj, kajti
detroitška policija je jako na-
tančna. Ko sva se napotili na a-
gitacijo, se nama je pridružil
tudi mrs. Katy Stimac in naju
spremljala prve štiri večere. Ze-
le smo jako lepe uspehe povsd-
in samo ena se je odrekla. Iskre-
no se zahvaljujem v imenu na-
šega odseka vsem članicam za so-
delovanje. Že na prvih sejah so
pokazale, da so aktivne. Le tako
naprej roka v roki in skupno bo-

mo izvršile obilo koristnega de-
la! Obenem se topla zahvalju-
jem rojakinjam za potrebo na
obiskih.

Na teh obiskih sem sprevide-
la, da se bi dala prav tako uspeš-
na agitacija vršiti za naša dva
lavka lista Prosveto in Proletar-
ca. Videla sem, da je še mno-
go slovenskih hiš brez enega ali
drugega lista. Depresija jih je
namreč prisilila, da so vse pu-
stili. Sedaj se sami dovolj ne
zanimajo, obične pa jih v inte-
resu omenjenih listov tudi ni-
še. Pri takem delu imajo žene
veliko več prilike. Ko one vstopi-
jo v hišo, se takoj razvije po-
govor, ko pa tega zmanjka, po-
vedo, po kaj so prišle. Naletela
sem tudi na posameznike, ki so
se jezili na upravo, čes, tam in
tam sem bil na boardu in še ved-
no tja prihaja Prosveta. Poveda-
la sem mu, da to ni krivda upra-
ve. Svetovala sem mu, naj z do-
pisnico za en cent obvesti upra-
vo kadar se seli, navede pa naj
svoj stari in novi naslov, pa se
bo vse tako uredilo, da bo list
prihajal na pravi naslov. (Dobro
je, da uredništvo in upravništvo
ne ve, kolikokrat se kdo nanje
jezi. Jaz ga šele drugič nadlegu-
jem.)

Prav tak uspeh bi bil z agita-
cijo za pridobivanje novih čla-
nov SNP, to je, če se bi žene
organizirale ter šle v skupinah
od hiše do hiše in obiskale slo-
venske družine v interesu jedno-
te. Morda bi bil dober uspeh, po-
sebnost sedaj, ko je v teku mlad-
linska kampanja. Na ta način
se bi lahko pridobilo mnogo o-
trok v mladinski oddelek.

Naš gospodinjski odsek SDD
bo dne 10. maja priredil banket
za matere in hčere. Seveda to ne
pomeni, da so vključene le ma-
tere in hčere, ampak tudi očetje
in sinovi. In ker se bo ta ban-
ket vršil baš na materinski dan,
bo pač lepo videti skupaj na ban-
ketu cele družine. Tikete ima-
mo že na razpolago in stanejo
samo en dolar. To je jako malo
za vse, do česar bo vsak upra-
vitičen in česar bo deležen. Mate-
ram in hčeram bomo pripelje na
prsi lepe šopke (tega ne bodo de-
ležni očetje in sinovi). Kdor se
bo hotel udeležiti le plesa, bi
plačal pa samo 25c vstopnine.
Preskrbele smo, da pride na to
zabavo igrat Barbičeva godba
štirih godbenikov iz Clevelanda.
Godba bo začela igrati ob 6. zve-
čer in banket se bo začel tudi
ob 6. uri. Kdor ne bo za mizo,
bo lahko kar pričel plesati.

Nazaj k naši agitaciji! Nazna-
njam, da agitacija gospodinj-
skega odseka SDD za pridobiva-
nje novih članic še ni končana.
Radi enega ali drugega vzroka
sedaj nismo na delu. Oni, ki jih
še nismo obiskale, ne smejo mi-
sliti, da zanje ne maramo. Naše
seje se vršijo vsak drugi petek
v mesecu v SDD in katero vese-
li, naj kar pride, me pa jo bomo
z veseljem sprejeli!

Na avidenje 10. maja!
Antonija Lomiskar.

Na noge, balincarji!

Waukegan, Ill.—Zimska sez-
ja v našem SND se zaključuje
in pomladno solnce nas vabi v
naravo. Poleg našega Doma je
prizajzen vrt in prostor za balin-
canje, ki je lepo urejen. Lani se
je ta prostor otvoril in že ko-
prvo leto se je pokazala splošna
in izredna živahnost zanj ob
vsakem prostem času. Odkar
Dom obstaja, se ni doživel take-
ga življenja in zabave v polet-
nem času kakor lani. Balincarski
prostor se je izkazal za ne-
kakešen isrbol "vaške lpe". Vse
se tam zbira, staro in mlado,
vse se pogovarja in razpravlja.
Posebno zanimanje pa je, kadar
se vršijo med balincarskimi
skupinami tekme za prvenstvo.
Naš balincarski sport se je v
prvem letu svojega obstoja ime-
nitno obnesel.

Organiziral se je stalni balin-
carski klub, ki sporazumno z
domovnim odborom deluje za vse-
stranski uspeh. Prva seja v no-
vi seziji se bo vršila v soboto 4.
aprila ob 8. zvečer v spodnjih
domovnih prostorih. Vabijo se
vsi prijatelji balincaja. Pod-
ano bo poročilo kluba, volil se bo
odbor, reševala se bodo pravila,
določil se bo čas balincaja in
določile nagrade.

Vsi oni trgovalci, ki ponovno

željo imeti svoja balincarska
moštva ali teams v tej seziji, naj
se pripravijo na omenjeni seji.
Obenem se opozarjajo tudi Ci-
kažani, da se želi imeti "bitko"
z njimi. Zmaga je gotova
— na eni ali drugi strani. Vsi
ste dobrodošli!
Odbor.

Razno iz Bridgeporta

Bridgeport, O.—V rovu na
Blainu je na 11. marca pobilo
br. Johna Grila, člana društva
št. 13 SNP. Zmečalo mu je no-
go v stopalu. V bolnišnici je bil
nad dva tedna in sedaj se zdravi
v hiši doma. Na 18. marca je v Bar-
tonu naglo zbolela Rozi Skoff,
soproga tajnika tamkajšnjega
društva SNPJ Josepha Skoffa.
Nahaja se v bolnišnici in ji gre
na bolje ter bo kmalu doma. Na
25. marca pa so na hitro odpe-
ljali v bolnišnico Helen Strauss,
tajnico društva Cardinals SNPJ.
Podvrkla se je operaciji na sle-
piču. Teden prej je zbolel Albin
Potnik, tudi član društva Cardi-
nals SNPJ, na zastrupljenju krvi
vi in čeljusti. Tudi njemu gre na
bolje. Vsem tem želim hitrega
okrevanja.

Ker je poplava povzročila ve-
liko zmedo, mi ni znano, kako
obratuje premogorov, kajti tudi
železnice so ustavile obrat zača-
sa povodnji.

Soc. klub št. 11 JSZ je na zad-
nji seji izvolil podpisana za
delegata državne konvencije soc.
stranke, ki se bo vršila 4. in 5.
aprila v Akronu. Podpisani je bil
tudi nominiran za delegata na-
rodnih konvencij soc. stranke, ki
se bo vršila v Clevelandu dne
23. in 24. maja. Klub je prispe-
val vsoto \$5 za nabavo umetne
noge br. M. Tekavcu v Canons-
burgu, Pa., člani pa so prispe-
vali \$1, skupaj \$6.

Prvomajska slavnost našega
kluba se bo vršila v društveni
dvorani na Boydvillu v soboto
večer dne 2. maja. Imeli bomo
govornika, ki bo govoril v prid
soc. stranke in kooperative.
Vstopnina bo samo 10c, da se po-
krijejo stroški. Po sporedu bo
prosta zabava in ples. Vabljeni
so vsi somišljeniki delavskega
gibanja, da nas posetijo. Godba
bo igrala delavske himne in za
ples razine poskočne komade.

Časa do 30. maja je dovolj, ali
pa ne, kakor se vzame. Tega dne
se bo namreč vršila konferenca
soc. klubov in društev Prosvetne
matice za to okrožje. Ker bo to
ena najvažnejših konferenc v
zgodovini JSZ, zato se vabijo
vsi klubi in društva, da izvo-
lijo čim več zastopnikov. Nada-
lje naj razmotirajo na svojih
sejah o konferenci in o bodočem
zboru, na konferenco pa naj pri-
nesejo čim več dobrih priporočil
v prid delavstva. Ta konferenca
se bo vršila v Barbertonu 30.
maja pop. in zvečer. Podrobno-
sti sledijo.—Joseph Snoy, 13.

Milwauškim volicem v preu-
darek

Milwaukee, Wis.—Še nikdar v
zgodovini tega mesta ni bilo tako
srdite politične bitke med
dvema strankama kakor sedaj.
Na eni strani je združena vsa re-
akcija starih dveh prepreklih
političnih strank pod eno mare-
lo. To sta republikanska in de-
mokratska stranka skupaj. Nji-
hovi kandidati vodijo boj pod
imenom "nonpartisan", na čelu
pa jim je njihov vodja Shiner,
ki kandidira za župana. Njihov
nedelni namen je, da vzamejo
delavcem zadnjo drobtino kru-
ha ter da jih pahnejo nazaj v
totalno suženstvo. V dokaz naj
služi štrajk pri družbi Geuder in
Paeshke, v katerem so deputiji
pod vodstvom Shinerja služili
kot stakovkazi. In ta človek se
sedaj poteguje za mesto župana
mesta Milwaukee! On in njego-
va banda je pod absolutno kon-
trolo kapitalistov, ki si na vsak
način hočejo podjarmiti mesto
Milwaukee, da bi potem lahko z
železno silo in sprotimi plini
prisilili delavce, da se pokorijo
delodajalcem za mezdo, ki jim
jo bi dali, ali pa crkni. Po tem
pravilu se ravna in skušajo
zaslužiti delavce. Ti kandidati
reakcije nimajo nobenega čuta
do trpinov in do njih žena in o-
trok. Oni vidijo le sebe in svoje
gospodarje kapitaliste, katerih
geslo je: "Vladaj z mečem in
brutalnostjo med delavci!"

Na drugi strani pa imamo kan-
didate, ki jih je postavilo orga-
nizirano delavstvo pod vodstvom
socialistične in farmerske ter
progressivne stranke oziroma fe-
deracije. Te tri velike delavske

politične stranke so se združile,
da enkrat za vselej starejo de-
lavskega sovražnika in da dajo
priliko vsakemu državljanu, ki se
zaveda svojih pravic, da se pri-
klopi k stranki naprednega de-
lavstva v boju proti reakciji in
izkoriščevalcem. Na čelu kandi-
datske liste združenih delavcev
je po vsem vzduhu znani delavski
boritelj sedanji župan D. W.
Hoan, ki ponovno kandidira za
županski urad, dalje Max Ras-
kin, za mestnega pravdnika, A.
Janicki za comptrollerja, W.
Guenther za blaginika in C.
Hampel za mirovnega sodnika.
V teh kandidatih se preliva bo-
gata rdeča kri, napolnjena z lju-
bezno do svojega sobrata de-
lavca. V njihovih srcih je vedno
goreča volja, da storijo vse za
izboljšanje sedanjega delavskega
položaja ter da privedejo
ljudstvo v lepšo bodočnost.

Torej tu smo na pragu odlo-
čitve: Kaj naj storimo na volilni
dan dne 7. aprila mi Slovenci,
Hrvat in Srbi ter drugi? Ali
priznamo dejstvo, da smo vsi de-
lavci, da moramo skrbeti za naš
obstanek? Da! Ali ne ve vsak o-
brtnik, gostilničar, mesar in tr-
govec, da je odvisen edinole od
delavcev, da je njihova zmaga
njegova zmaga? Ali ni življenje
naših družin odvisno od mezd in
ali ni bodočnost naših otrok od-
visna od nas?

Ako se zavedamo vsega tega,
potem ne more biti med nami
nobenega moža in žene, da ne bi
šla na voliče na 7. aprila in od-
dala svoj glas za župana Hoana
ter vse ostale kandidate na zdru-
ženi delavski listi doli do alder-
mana in supervizorja v svojih
wardih in distrikth.

Vse kapitalistično časopisje je
proti delavski stranki. Toda na-
ša dolžnost in zavest nam veva-
va, ako hočemo sebi in svojim
otrokom priboriti boljšo bodo-
čnost, da ne bomo ostali doma,
temveč da bomo šli vsi kot eden
na voliče in VSI KOT EDEN
glasovali za naše delavske kan-
didate!

Vprašanje je enostavno: Ali
si za izkoriščevalce in Shinerja
ter njegovo bando, ali pa si za
svoje delavske kandidate in pro-
tekcijske delavskih pravic, ki jih
oni zastopajo in za katere se bo-
do borili. Ako si za svoje delavske
kandidate, tedaj boš volil za
Hoana in vse ostale kandidate na
listi, ki jih je postavilo združe-
no delavstvo! John Ermenc,
bivši državni poslanec.

Se o povodnji

Johnstown, Pa.—Izvedenci so
ugotovili, da je poplava samo v
tem mestu napravila okrog 50
milijonov dolarjev škode, kar
daleč nadkriljuje škodo poplave
leta 1889. Sedanja pa ni zahte-
vala toliko človeških žrtev. Pred
47 leti je po uradni statistiki u-
tonjlo 2,235 ljudi, v zadnji pa o-
krog 25. Da ni bilo več človeških
življenj izgubljenih, je vzrok v
tem, da je voda naraščala počas-
neje, medtem ko je pri prvi po-
plavi voda pridrla nenkrat in
to le z vzhodne strani.

Kotlina tega mesta je menda
nekakšna naravna past za žrtev.
Mesto leži v dolini in okrog in
okrog je obdano z alpejskimi
hrbi. Daleč naokrog po teh vi-
sokih planotah se voda steka
skozi to ožino. Edini iztok je po
zoženi dolini proti Pittsburghu.
Dve reki, Little Conemaugh, ki
teče z vzhoda in Stony Creek z
južne strani, sta v normalnih ča-
sih le dva večja potoka, v deževju
in nalivih pa brž naraseta v
veletoka, ki se trčita v osrčju
mesta liki dve sovražni armadi
ter izstopita iz svojih strug.

Mesto Johnstown je utrpelo že
več poplav, vendar ne tako kata-
strofalnih kot sta bili zadnja in
ona pred 47 leti. Poleg tega se
nahaja vse naokrog na višjih
mestih do 12 rezervarjev ali je-
zov, izmed katerih so nekateri
posebno veliki, kot sta Quema-
honing in North Fork. Voda samo
iz enega teh jezov bi zadostova-
la, da bi mesto v nižini popol-
noma uničila. Vsled tega je ljud-
stvo še bolj zbegano ob času po-
plave.

Vzroki zadnje povodnji. Vsled
velike množine snega v hribovju
in velike padavine dežja in juž-
nega vremena, je že v tork 17.
marca voda začela naraščati v
strugah. Nihče pa se ni zmenil
za to. Nahajal sem se v down-
townu v trgovini. Nekaj stari mo-
liček je opozarjal trgovca, naj
blago iz spodnjih shramb in pro-
deracije. Te tri velike delavske
(Dalje na 4. strani)

Poljedelstvo in bodoče
tovarne

Vporabljanje poljedelskih pridelkov za in-
dustrialske svrhe se šele sedaj razvija, vsebuje
pa največjo rastev za bodoče poljedelstvo.
Mnogo let znanstvenega preiskovanja stoji na
tem, ali je bilo treba suhih let gospodarstva
krize, da je važnost rabe poljedelskih pridel-
kov kot surovin za industrialske svrhe prišla
v ospredje. Ko inozemske dežele postanejo
dalje bolj same vzdržujoče, se je morala de-
leža prizadevati, da razširi svoje domače
tržišče. Eden izmed načinov, da se to doseže,
je pridelovanje na ameriški prsti onih pol-
jedelskih surovin, ki jih treba sedaj uvažati.
Drugi način je, da se najdejo nove rabe
ameriške pridelke v domačih tovarniških
dustriyah.

Sojni fižol, ki se je vpeljal v to de-
telo Kitajske pred kakimi sto leti, nam nudi
popolnejši primer. Sadil se je večinoma na
Jugu v omejenih količinah in se je ta kitajski
fižol rabil za krmo prašičev. Leta 1935 pa
je več kot pet in pol milijonov akrov bilo po-
jenih s sojnimi fižolom v 27 državah, ne gle-
dno na površine, kjer je bil posajen skupaj z
drugimi pridelki za krmo. To je bilo za tretje
več posajene površine kot v prejšnjem letu.
Preko 21,000,000 sodov olja iz tega fižola, po-
delanega v Ameriki, se je vporabilo v in-
dustriji. Skoraj polovica te količine se je v-
rabila za izdelovanje barvil. Ostalo je
izdelovanje mila, lineoleja črnih jstevin in
drugih industrialnih produktov, vsevsi av-
tomobile. Ornamentalne kljčke na vratih,
čaji in drugi deli avtomobila so danes izde-
vani iz zmetih sojnih fižolov. Kemiki so
našli kakih 300 mogočih rab za sojni fižol.

Kazejin (casein) je postranski pro-
dukt mlekarstva in se mnogo vporablja v indus-
triji, zlasti v produkciji nekaterih vrst papirja.
To je tudi primer, kaj se more doseči z rabi
mil poljedelskih pridelki, ki se sedaj uvažajo.
Po federalnem uradu za mlekarstvo indus-
trije se je l. 1920 uvozilo dve tretini kazejina
v potrebe ameriške industrije. L. 1929 se
uvozila le polovica potrebne surovine. L. 1935
pa se je ves kazejin, razun štirih odstotkov
pridelal od domačih producentov, ki so s
pomočjo kemikov in inženirjev našli, da ame-
iški mlekarji morejo doseči isto, kar so popre-
dosegli v Argentini.

Tovarne tukaj kupujejo devet desetink
tega tungovega olja, ki ga Kitajska prideluje,
vzlic dejstvu, da je ameriško rafinirano
boljše kvalitete. Potreba dežele za to olje
zahtevala vporabljanje enega milijona ali
dvajset milijonov akrov in žužni farmerji ki
se potegujejo na ta trg, imajo danes 250,000 akrov
s tungovimi drevesi. Ameriška tekfina in
dustrija uvažava vsako leto na stotine milijonov
funtov skroba, dočim so le nedavno farma-
ri v Mississippi dokazali, da južni sladki kro-
pir da boljši skrob, tako da farmer more
delati \$40 za akor iz samega skroba.

Farm Chemurgic Council trdi, da 50,000
akrov poljedelskih pridelkov za indus-
trijske svrhe more biti obdelovanih tekem
poletnih desetih let ako le hočemo. Ista orga-
nizacija čeni, da osem milijonov novih akrov
more služiti za produkcijo lesne kaše za papir-
no industrijo, in to na podlagi eksperimentov
s hitro rastočo južno jelko. Ze v Georgiji
gradi papirnica za \$4,000,000, da izkoristi
južni lesni produkt. Raba bombaža kot
južnjega materiala v gradnji cest bo komu-
mirala pridelek 3,000,000 akrov. Nadomest-
vanje lanenega olja, ki se sedaj uvažava, bo
dalo ameriški farmerju priliko za vpono
3,500,000 novih akrov zemlje. To so le
nekateri pridelki, ki sedaj preiskuje za indus-
trijsko rabo, ali gibanje raste čim dalje več
je še le v povojih.

Morda najvažnejši pridelek za indus-
trijsko rabo, ker je že pokazal velik uspeh, je
bombaž (cotton). Vsled kemične premebe
bombaža v celulozo se je mogočnost rabe bombaža
postoterila. Bombažovo seme, ki nekaj časa
bilo za nobeno rabo, ima dandanes vrednost
200 milijonov dolarjev ob bombaževem pridelku
ku 1500 milijonov dolarjev. Dandanes
bombaž vporablja za stotino industrialnih
svrh. Znanstvena preiskava je dodala po
več vrednosti za vsako balo bombaža in kemiki
vedno pomnožujejo mogočnost rabe te pol-
jedelske surovine. — FLIS.

Kvadratni koren iz leta 1936

Načelnik fizikalnega zavoda na Penn-
sylvanskem vseučilišču prof. Le Galley je odk-
rival zanimive algebrine odnose v zvezi z l. 1936.
To leto predstavlja namreč številno 44 na kv-
drat.

Vsega skupaj je bilo od Kristusovega ro-
jstva do danes torej samo 44 let, ki so kvadratni
števila drugega števila. Zadnjih pet let
temi leti so 1849, 1764, 1681, 1600 in 1521.
Imajo svoje kvadratne korene v letih 43, 42, 41,
40, in 39. Naslednje leto iz katerega
mogoče potegniti kvadratni koren, bo leto
2025 (kvadrat števila 45.), nadaljnja takšna
leta bodo 2116., 2209., 2304., 2401. in 2500.
Prof. Le Galley je s to domisljico dal nekaj gra-
diva za užibanje ljudem, ki iščejo vspornost
mističnih odnosov.

Petek in še trinajsti po vrhu!

Pravovernim kakor tudi praznovernim v pouk in premislek

Danes (to je bilo 13. marca) bodo vražjeverne babnice krat prekrižale, preden se do skobacale iz postelje. Pa jim bo šlo vse narobe, kljub temu, da se bodo skrbno pazile, da jim ne bo nič narobe. Pa tega, kar bi ne bilo v skladu z korenineno vero votlega strahu, da je petek že sam na sebi začetek za vse, kaj šele, če se na nesrečni trinajsti dan v mesecu!

Marlon Davies, filmska igralca.

Bog ne daj, da bi se kdo zotavljal, kaj bi se kdaj zgodilo v posesti! Še večji predprijetosti v očeh praznovernih je zaobljuba, ki si upa na tako zaobljubo, ki si upa na tako zaobljubo, ki si upa na tako zaobljubo.

Takšno praznovernje je vklenilo v svoje mreže že od nekdaj. Prav kakor je ostalo še danes vsem preprostim ljudem okoli na širokem svetu, je tudi najnaprednejših narodih še vedno zakoreninjena vera v praznoverno trinajstko. Po-tila se je moških prav tako ko-tek, z izjemo, da je zgovorni-ki poslednjim glasno položen usta, tako da so možje, če-va sami v dvomu, krstili vero-žnjih polovic za babjo.

Številke so že od nekdaj ta-stvo vplivale na človeštvo. Poreču Amacone, na Anda-nskih otokih in drugod so bila-ena, ki so znala šteti komaj-ve, največ tri. Vse drugo je-elo skrivnostno moč. Paleolit-nejše v Evropi so potrdile, je naš pračlovek že štel do de-ja, s prsti obeh rok in miglja-va paleci si je pomagal celo na-anjati. Številko 13 je bilo zanj skrivnostno, kakor je danes-šenemu pomenu moderne-človeku.

V starem svetu je bila sedm-ri najboljši praznoverno števil-ri Egiptčani so verovali, da je-ča početnica njihove dinastije-stvo 7 bogov. Do Heraklova-kratka odkritja so vsi verovali v-tem planetov. V 7 dneh je Bog-avril svet, 7 let je moral slu- Jakob, da si je pridobil Rahe-za ženo. O 7 suhih letih, 7 su-ri in 7 debelih kravah je san-farazon. Izraelske svečanosti, she so trajale 7 dni, vsako 7, beho še 39. (3x13) leto je bilo-eno pomembno v zgodovini I-kevev.

V grški mitologiji sta imela-son in Madaja 7 sinov in 7-stra. Sedem je bilo junakov te-nske vojne, 7 grških modrija-va. Pitagorejska lira je imela 7-ov in prav toliko muzikalnih-va. Sedem lepих žen in 7 mest je-odil Agamemnon Ahilu in-iv toliko božanstev ter umet-ri so poznali stari Grki. Na Kitajskem je bila že od ne-odl usodna številka 5. Kitajec-za 5 planetov nad svojo zem-5 je zanj svetovnih elemen-va. Pet smeri in pet delov sve-ozna, prav toliko je sestavin-ovskega telesa in njegovih no-ovskih organov. 5 vnanjih delov-človek, 5 prstov na rokah in

la, kakor na vratih najrevnejše kmečke kočice.

Moderna psihologija je potrdila, da so več ali manj praznoverni vsi ljudje, bogati ali siromašni, učeni in preprosti. Dokler bo svet stal, ne bo malo posameznikov, ki se bodo zmerom rogali babji veri svoje okolice, na samem pa se do mozga prestrašili, če jim bo preskočila pot — črna mačka . . .

Danes bo tedaj praznovernih dan! Še enkrat letos, 13. novembra, se bosta srečala petek in nesrečna trinajstica, ki pa bosta prav tako lahko ugodna ljudem vedre volje kakor bosta nasprotno nevsučna ljudem, ki pogreznjeni vase iščejo teme povsod, kjer je ni.

Kača okrog kolesa

V dvajsetem stoletju ljudje hudo radi nasadajo bajkam. Po širni Dolenjski, začeni že v najbližji okolici Ljubljane, tja do ribniške doline in preko Gorjan-cev je neki berač od vas do vasi razlagal lahkoverneže, zlasti pa ženicam, kakšen velik čudež se je pred kratkim dogodil prav blizu Črnomlja. Takole je pravil: Neki šofer je privozil v bližini tega belokranjskega mesteca svoj avtomobil, se ondi ustavil in odšel po opravkih. To priliko je porabila dolga kača, ki se je ovila na vso pnevmatiko sprednjega kolesa, tako da šofer ni mogel spraviti svojega voza v tek. Ker si drugače ni znal pomagati, je vzel iz žepa revolver in hotel ustreliti kačo, ki se je spenjala proti njemu. Tedaj je izpregovorila kača: "Pusti me in povej domačemu župniku, naj za- biči ljudstvu, da se spokori in dela pokoro za svoje grehe, kaj-ti svet bo uničen zaradi njegove grešnosti."

Pa je udarila z repom po bližnjem malinjem grmlju, na katerem se zdaj pozna kačin oplet. In je prosjak razkazoval malinje listje: "Poglejte, ali ni kača za- risana na njem?" Kdor pozna bogaboječe ljudstvo, ki je zelo dovetno za čenčarije, bo rad pritrdil, da se je na- ših ljudi lotila veliko zbezanost. Strokovnjak ti bo seveda na prvi pogled povedal, da je "ka-ča" na listu sled rje, peronospo- re, odkrite pred 50 leti v Bordeaux na Francoskem pri vinski trti. S prostim očesom komaj vidno ba- cili jo prenašajo iz kraja v kraj. Recept za uničenje te boleznij je približno takle: Poškropiti je treba dva ali trikrat z raztopino bakrene galice in apna. Na četrt litra vode dekgaram galice, na drugi četrt litra vode podrgni dekgaram apna ali 1 in četrt dkg sode. V apneni belez se vlije raztopina galice, nato se dolije še osminko litra vode. Vsak vi- nogradnik ve to, vsak hmeljar, poznati bi moral peronospora vsak kmetovalec. Zatorej, ljudje božji, ne dajte se begati z neumnostmi beračev in ne nasadajte dobro premišlje- nim bajkam raznih klatežev po deželi. V pomanjkljivosti zna- nja se v sličnih primerih rajši o- bračajte na strokovnjake, ki vam radevolje pojasnijo vsako tako vragolijo. —t.

Naročite Mladinski list, naj- boljši mesečnik za slovensko mla- dino!

Naročite Mladinski list, naj- boljši mesečnik za slovensko mla- dino!

Preiskava religioznih aktivnosti

Republikanci dolžijo "newdealerje" korupcije

Washington, D. C.—Pristaši Rooseveltove administracije v senatu še vedno ovirajo preiskavo "newdealskih" religioznih aktivnosti, da si prej izjavili, da ne bodo vodili opozicije. Domneva prevladuje, da bo zadevna resolucija zavržena, če bo dana na glasovanje.

Kongresno preiskavo religioznih aktivnosti zahteva senator James J. Davis, republikanec iz Pennsylvanije. Pri tem ga podpirajo drugi republikanski senatorji, ki naglašajo, da "newdealerji" kujejo iz religia svoj politični kapital. Senatski odsek, kateremu načeljuje senator Lewis iz Illinois, je priporočil odobritev Davisove resolucije in pri tem je ostalo.

Harry L. Hopkins, načelnik federalne religiozne administracije, je izjavil, da se ne boji preiskave, češ, da je religiozna zadeva in da je ljudstvo upravičeno zahtevati informacije o poslovanju.

Stavka v ladjedelnih končanih

San Francisco, Cal.—Deset- tedenska stavka v ladjedelnih v San Franciscu, Oaklandu in San Pedru je bila pravkar končana z delno zmago delavcev. V boju je bilo zavojevanih okrog tri tisoč delavcev, članov osmih mednarodnih unij. Dogovor do- loča zvišanje mezd pet do de- set odstotkov in družbe morajo ponovno uposliti vse stavkarje.

Stavka je najprej izbruhnila proti Moore Dry Dock Co. in se potem razširila na delavnice Bethlehem Shipbuilding Corp., General Engineering & Dry Dock Co., Eureka Boiler Works, Pacific Dry Dock Co., Columbia Machine Works in Matson Navigation Co.

Nekateri unije so že prej sklenile dogovore z delodajalci, toda člani Mednarodne zveze strojnikov so vztrajali v stavki, dokler niso izvojevali vseh svojih zahtev, ki med drugim u- ključujejo zvišanje minimalne plače od 75 na 90 centov na uro in skrajšanje delovnega tedna na 40 ur.

Stavka je ustavila vsa po- pravljajna dela v ladjedelnih v San Franciscu in San Pedru kakor tudi gradnjo dveh rušil- cev za federalni mornariški de- partment v delavnici Bethle- hem Shipbuilding Co.

Napredek ameriške socialne zakonodaje

Enajst držav ima zakon- ne brezposelnostnega zavarovanja

Washington, D. C. — Dve na- daljnji državi — Indiana in Mississippi — sta sprejeli zakon brezposelnostnega zavarova- nja v skladu z zakonom so- cialne zaščite, ki je bil sprejet na zadnjem zasedanju kongre- sa. Druge države, ki imajo že take zakone, so Alabama, Cali- fornja, Massachusetts, New York, New Hampshire, Oregon, Washington, Wisconsin, Utah in federalni distrikt.

Zakon brezposelnostnega za- varovanja, ki ga je sprejela dr- ustanovitev posebnega sklada, v- žavna zbornica v Indiani, je sto- pil v veljavo 1. aprila. Ta določa katerega bo vsak delodajalec, ki ima osem ali več delavcev, prispeval 1½% od vsote izpla- čane mezd v tem letu, 1,8% v prihodnjem letu in 2,7% v letu 1938. S pričetkom leta 1937 bodo tudi delavci prispevali eden odstotek od svoje plače v sklad brezposelnostnega zava- rovanja. Zakon določa minimalno brez- poselnostno podporo \$5 na te-

den, maksimalna pa je \$15 na teden. Plačuje se ne več ko 16 tednov v letu. Uprava brezpo- selnostnega sklada in izvajanje določb zakona bo v rokah po- sebnega državnega odbora.

Zakon brezposelnostnega za- varovanja, ki ga je sprejela država Mississippi, je tudi sto- pil v veljavo 1. aprila. Ta sledi zakonu, ki ga je odobrila Indi- ana. Brezposelni delavci so u- pravičeni do podpore 12 tednov v letu in znašati mora 50 od- stotkov tedenske plače, ki so jo prejeli, ko so bili uposleni, maksimalna vsota pa ne sme presegati \$15 na teden. Upra- va brezposelnostnega sklada bo poverjena članom državne ko- misije, katere bo imenoval go- verner.

Zahtevajo referen- dum glede industrijskega unionizma

Council Bluffs, Ia.—Izjavlja- joč, da je harmonija med orga- niziranim delavstvom potrebna, je tukajšnji svet strokovnih un- iij sprejel resolucijo, v kateri poziva Ameriško delavsko fede- racijo, naj da vprašanje poklice- nega in industrijskega unioni- zma na glasovanje članstvu. "Z- ozirom na centralizacijo indu- strij in masne produkcije, ki po- vzročata potoke v zvezi s po- gajenimi med delodajalci in po- klicnimi unijami, je treba pod- vzeti korake, da se spor, ki ga je izzvalo vprašanje industrijske- ga unionizma, poravnava", je re- čeno v resoluciji. "Ekskutiva Ameriške delavske federacije mora priznati, da so voditelji in- dustrijskega unionizma prav ta- ko odkritosrčni in svojih priza- devanjih, da se organizira masa ameriškega delavstva kakor so člani ekskutive. Da se prepreči cepljenje v vrstah organizirane- ga delavstva, naj ekskutiva ADF dovoli članstvu pridruže- nih unij priliko, da z glasova- njem izrazi svoje stališče o po- klicnem in industrijskem uni- onizmu."

Liga socialnega kredita v zagati

Edmonton, Alta., Kanada. — William Aberhart, premier pro- vince Alberta in vodja Lige so- cialnega kredita, ki je odnesla zmago iz zadnjih provinčnih vo- litev, je izjavil, da je prelom med njim in majorjem C. H. Douglasom, britskim ekonomom in soavtorjem načrta socialnega kredita, popoln. Sprava je ne- mogoča in Aberhart je dejal, da bo moral najti drugega veslača, da bo uveljavil načrt. Douglas se je po sporu s premierjem vr- nil v Anglijo. Aberhartova iz- java pomeni, da bodo morali vo- lileci, ki so ga postavili na krmil- lo albertske vlade, še dolgo ča- kati na mesečno dividendo \$25, katero jim je obljuboval Aber- hart v volilni kampanji. Pred provinčno zbornico je sedaj za- konski načrt, ki določa minimal- no mezdo za industrijske delav- ce, ne krije pa poljedelskih del- avcev in hišnih uslužbencev.

Depresija oplazila protestantske cerkve

New York.—Združeni svet protestantskih cerkva je prav- kar objevil poročilo, ki kaže, da so prispevki in darila za vzdr- ževanje protestantskih cerk- v v Ameriki padla 43 odstot- kov v zadnjih šestih letih, odk- ar traja depresija v deželi.

V šoli

Učitelj si je v šoli ogledoval fotografijo učencev zvojeza raz- reda.

"Predstavljajte si, otroci," jim je razlagal, "da boste nekoč od- rasli in boste kdaj pogledali, ka- ko je bilo, ko ste bili še majhni. Takrat si boste rekli sami pri sebi: 'Glej, glej, saj tole je Janez, ta je že profesor; in onile je Milan, tisti, ki je postal to- varnar; in'—"

"In tole je naš učitelj, tisti, ki je lani umrl," je vzdihnil ne- ki glas iz zadnjih klopi.

Otroška

Perica: "Tonček, zakaj pa ma- žeš vrata?" Tonček: "Da ne bodo škripa- la!" Perica: "Tonček, ali ne bi mo- gel tudi naše male punčke na- mazati?"

Slika kaže državno jetnišnico v Valenciji, Španija, iz katere je bilo nedavno izpuščenih veliko število političnih jetnikov.

Najeta drhal ubila organizatorja

Najemniški farmarji se izrekli za stavko

Earle, Ark.—(FP)—Najno- vejša žrtev drhalskega nasilja je postal Willie Hurst, organi- zator najemniških farmarjev. Ustrelila ga je skupina zakrin- kanih moč, najetežev bogatih plantažnikov, ko je prišel iz hi- še svojega prijatelja v Earleju. On je že tretja žrtev terorja, ki ga izvajajo plantažniki, da pre- prečijo organiziranje najemni- ških farmarjev, v zadnjih šestih mesecih.

Hurst je bil glavna prič o- brambe na obravnavi proti Ji- mu Ballu, aktivnemu unionistu, ki je bil obojen na sedem let zopora na obtožbo kršenja za- kona proti kriminalnemu sindi- kalizmu.

Umor je razkačil člane South- ern Tenant Farmers unije in za- pretiti so s stavko, če ne bodo avtoritete prijele in kaznovale morilce, katerih imena so zna- me. Doslej ni bil še nihče areti- ran, ker so oblastniki v zvezi s plantažniki in soodgovorni za strahovlado, katere cilj je uni- čenje organizacije najemniških farmarjev.

Starokrajška semena

Zopet smo sprejeli raznih vrst se- mena iz Ljubljane ter vam posebno pripravomo sledeča: SALATA, kamenita glavna, zgodna SALATA, drugozgodna glavata SALATA, ljubljanska ledena SALATA, orjaški biser, fina SALATA, rudečkasta, neža RADIC, zelen ali rudečkast ENDIVJA, rumena zgodnja ENDIVJA, zelena josenka KORENJE, belo ali rudeče PETRŠILJ, nakodran ali korenski REPA, zgodna ali strnišna KUMARE, sine domače vrste GRAH, fini z užitnim strožjem PIZOL, sliski zeleni brez niti PIZOL, visoki "Češnjavec" REDKVICA, rudeča trda okusna MAJERON, sladki dišeči MOTOVILA, repinca ZELJE, fino zgodno belno ZELJE, ljubljansko kasso

Cena teh semen je 12c paket. Lah- ko kar izrežete ta oglaš, podrtate semena, katere želite in nam ga vr- nite z Money ordrom in naročilo bo- mo točno odposlali.

Pišite po popoln seznam staro- krajških in ameriških semen ter drugega blaga v naši zalozi.

STEVE MOHORKO CO. 704 So. 2nd st. — Milwaukee, Wis.

Alli ste naročeni na dnev- nik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Newyorkška zbornica zavrgla revizijo razporedne postavne

Albany, N. Y. — Nižja new- yorkška zbornica je v torek s 93 proti 85 glasovom zavrgla olažja- vo razporedne postavne v državni New Yorku. Predlog se je gla- sil, da je triletna desertačija moža ali ženo lahko vzrok za absolutno ločitev. Irski katoli- ški demokratje so glasovali pro- ti. Država New York ima eno najreakcionarnjših postav glo- de zakonske ločitve.

Velika noč se zopet bliža

Tako se bomo spet pogostili po na- ši stari šegi. Ob tej priliki ne po- bito na naše fine in okusne domače klobase, ledence in šunko, cena 35c funt. Pojšimo vam tudi hrenove ko- renine po 18c funt. Pojšimo v vse kraje v Ameriki in v Alasko. Pod- nina plačana v gornjih cenah. Z na- ročilom pošljite denar, na naslovi JOSEPH LENKOVAR, 420 High Street, Racine, Wis.

Starokrajška semena

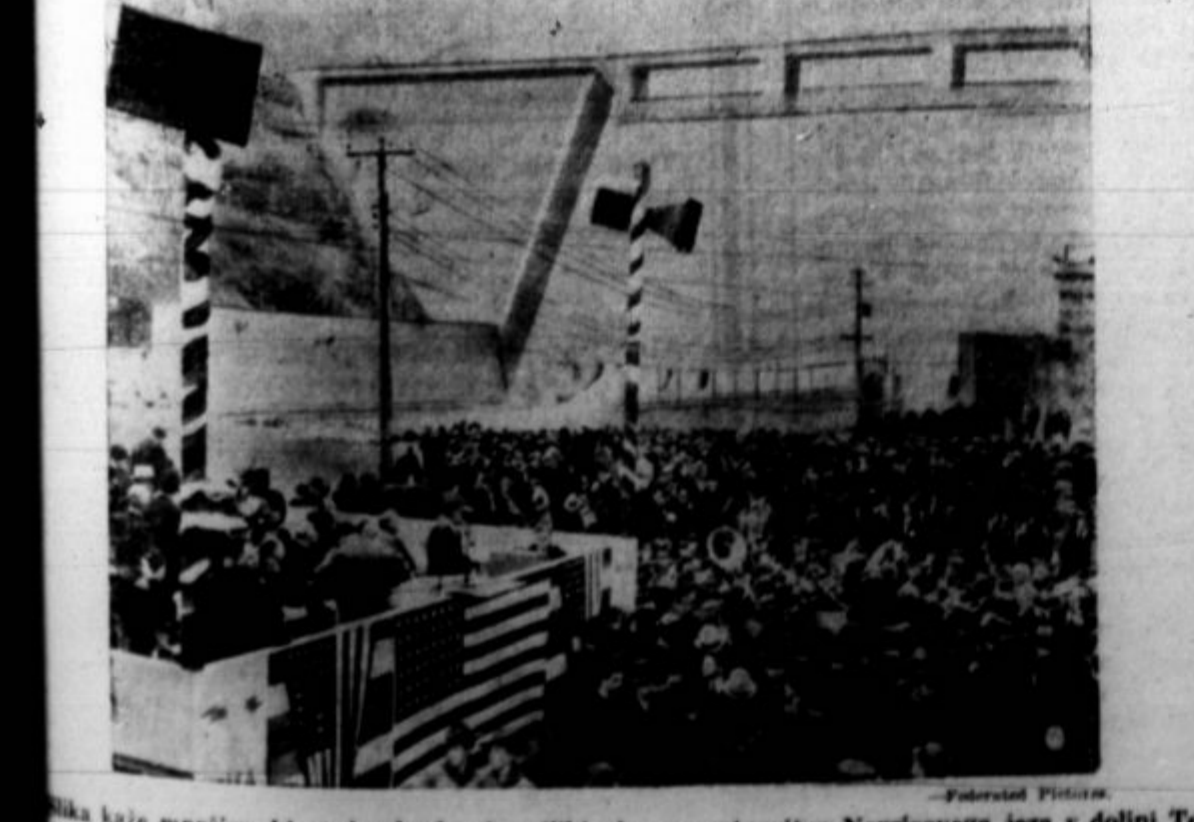
Zopet smo sprejeli raznih vrst se- mena iz Ljubljane ter vam posebno pripravomo sledeča: SALATA, kamenita glavna, zgodna SALATA, drugozgodna glavata SALATA, ljubljanska ledena SALATA, orjaški biser, fina SALATA, rudečkasta, neža RADIC, zelen ali rudečkast ENDIVJA, rumena zgodnja ENDIVJA, zelena josenka KORENJE, belo ali rudeče PETRŠILJ, nakodran ali korenski REPA, zgodna ali strnišna KUMARE, sine domače vrste GRAH, fini z užitnim strožjem PIZOL, sliski zeleni brez niti PIZOL, visoki "Češnjavec" REDKVICA, rudeča trda okusna MAJERON, sladki dišeči MOTOVILA, repinca ZELJE, fino zgodno belno ZELJE, ljubljansko kasso

Cena teh semen je 12c paket. Lah- ko kar izrežete ta oglaš, podrtate semena, katere želite in nam ga vr- nite z Money ordrom in naročilo bo- mo točno odposlali.

Pišite po popoln seznam staro- krajških in ameriških semen ter drugega blaga v naši zalozi.

STEVE MOHORKO CO. 704 So. 2nd st. — Milwaukee, Wis.

Alli ste naročeni na dnev- nik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Slika kaže množico, ki se je zbrala ob priliki slovesne otvoritve Norrisovega jez v dolini Teu- sse.

Bremen & Swigga
7 DNI DO JUGOSLAVIJE
BRZI VLAK OB BREMEN IN EUROPA V BRE- MERHAVEN ZAJAMČI UDOBNO POTOVANJE DO LJUBLJANE
Alli potujete s priljubljenimi ekspresnimi parniki:
COLUMBUS
HANSA ~ DEUTSCHLAND
HAMBURG ~ NEW YORK
Izborne tolezniške zveze od Cherbourg, Bremena ali Hamburgs. Za potovalne vprašanje iskatega agenta ali
HAMBURG - AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
130 W. RANDOLPH ST., CHICAGO

Dolina meseca

ROMAN
Spisal JACK LONDON—Pisoval Vladimir Levstik

V Sacramentu sta ostala štirinajst dni; Billy je med tem vozil in zaslužil denar, da sta mogla nadaljevati pot. Razen tega ju je bilo življenje v Oaklandu in Carmelu, tik ob slani vodi, napravilo nesposobna za notranjost dežele. "Prevroče!" je bila njiju sodba o Sacramentu, in tako sta krenila ob železnici proti zahodu, skozi močvirnate kraje tja do Davisvillea. Tu ju je zvalilo v stran, proti severu, v lepi Woodland, kjer je Saxon z velikim trudom izsilila od njega dovoljenje, da je smela nekaj dni pomagati pri sadni trgatvi. Kadar jo je Billy vprašal, kaj namerava s svojim zaslužkom, se je kaj važno in skrivnostno izjavila; nazadnje se jo je naveličal dražiti in pozabil to reč. Pa tudi ona mu ni nič povedala o nakazilu, ki ga je v pisnu poslala Budu Strotheru in kateremu je priložila neki višnjepapirnat odrezek.

Vročina ju je začela dušiti. Billy je rekel, da sta zašla iz tistega podnebja, kjer je treba odelj.

"Nič sekvoj ni tod," je dejala Saxon. "Kreniti morava na zahod, proti obali. Tam bova našla dolino na mesecu."

Iz Woodlanda sta romala po glavnih cestah na zahod in na jug, dokler nista prispela v Vacaville, ki mu pravijo sadni raj. Tu je Billy obiral sadje, nato je vozil; in Saxon je tu dobila pismo in majhen ekapresni zavojček od Buda Strothera. Ko se je Billy po svojem dnevnem delu vrnil v njuno taborišče, mu je velela, naj stoji pri miru in zameži. Nekaj sekund je brkljala in onegavila po opraju njegove bombažate delovne srajce. Enkrat je začutil lahen pik, kakor od iglice, in nekaj zakrullil, a ona se je le smejala in mu iznova zabljala, naj meži.

"Zapri oči, poljubi me," je zapela, "pa ti pokazem, kaj to je."

Poljubila ga je, in ko je pogledal po sebi nizdol, je videl na svoji srajci pripete vse zlate medalje, ki jih je bil zastavil tisti dan, ko sta šla v kino in dobila navdahnjenje, da pojmeta na deželo.

"Vražji otrok!" je vzkliknil in jo potegnil k sebi. "Tak v to si vtaknila svoj zaslužek pri sadju? Niti sanjalo se mi ni! — Le počakaj."

In nato se je predala sladki oblasti njegovih mišic, ki so jo objemale in stiskale, dokler ni kava prekipevala in ni planila reševati, kar je bilo še moči rešiti.

"Prav za prav sem bil zmerom nekoliko ponosen nanje," je priznal po večerji, zvižaje si cigareto. "Spominjajo me mojih mlajših let, ko sem bil amater in sem se bil, da je kar pokalo. Ali sem bil dečko takrat, verjemi mi! — A veš kaj, zdaj mi je to kar izginito iz spomina. Tako mi je, kakor da je Oakland tisoč let in tisoč milj za nama."

"Potem te bo morda tole spomnilo nanj." Tako govoreč je Saxon odprla Budovo pismo in mu ga jela glasno brati.

Bud ni dvomil o tem, da Billy ve, kako se je stavka končala, zato je podrobno poročal, kateri tovariši so bili spet sprejeti na delo in kateri so prišli v črni spisek. V njegovo začudenje so bili sprejeti tudi njega samedu in zdaj je vozil z Billyjevim konji. Se bolj presenetljivo je bilo, kar je poročal dalje. Stari prednjak west-oaklandskih prevozniških hlebov je bil umrl in ostala dva prednjaka nista bila napravila od tistih dob še nič drugega kakor aplošen nered. Važno v vsem tem je bilo, da je bil gospodar tisti dan govoril z Budom in obžaloval, da je Billy izgnil.

"Ne varaj se," je pisal Bud. "Gospodarju je vse znano, kaj si uganjal. Stavim, da ve za

vsakega stavkoka, ki si ga nabil. A vendar mi je rekel: 'Strothers, če mi ne morete dati njegovega naslova, mu vsaj sami pišite in recite, naj se vrne in poiščite. Sto pet in dvajset na mesec mu dam, da bo vodil hleve'."

Ko je bilo pisma konec, je Saxon s skrbno pritrjeno skrbjo čakala, kaj bo. Billy, ki je ležal zlekčen na tleh in se opiral na komolec, je zamišljeno puhnil obroček dima. Njegova po ceni delovna srajca — zlato medalji, ki so se lesketale v siju ognja, jo je delalo kar za čudo imenitno — je bila spredaj odpeta in je odkrivala gladko kožo in ponosno napetost prsi. Ozri se je — na odeje, ki so čakale pripravljene v zelenem zavetju, na taborni ogenj in počrnelo, obtolčeno ročko za kavo, na obrabljeno sekuro, ki je na pol zarita ticala v kladi, in nazadnje na Saxon. Njegove oči so jo objele; nato so počasi dobile vprašujoč izraz. Ali ona mu ni hotela pomagati.

"Nu," je rekel naposed, "kaj bi drugega: odpisati Budu Strotheru in reci mu, naj me gospodar v uho piše. — In ker sva že pri tem, mu pošljem tudi denar, da vzame mojo uro iz zastavjalnice. Izračunaj, koliko bo obresti. Površnik naj pa kar ostane in segnije, če hoče."

A vročina v notranjosti dežele jima ni prijala. Hujšala sta. Prožnost duha in telesa ju je minevala. Njiju svila se je cefrala, kakor se je izražal Billy. Zašto sta si optila vsak svoj sveženj in krenila proti zahodu čez puste gore. V Berryški dolini so ju jele od blečočih vročinskih valov boleti oči in glava, tako da sta hodila poslej le še zgodaj jutraj in pozno popoldne. Vse delj in delj proti zahodu sta šla, preko več gora, tja v prelepo Napsko dolino. Naslednja dolina je bila Sonomska, kamor ju je bil Hastings povabil na svoj ranč. In tja bi bila tudi šla, če bi ne bil Billy slučajno našel v časopisu vestil, da je pisatelj odpuščal proučevati revolucijo, ki je bila izbruhnila nekje v Mehiki.

"Saj ga lahko pozneje obiščeva," je rekel Billy, ko sta zavila med vinogradi in sadovnjaki Napske doline na severozahod.

"Godi se nama kakor tistemu milijonarju, ki je Bert prepeval o njem, le da je pri naju čas tisto, s čimer bi lahko kurila. Vsaka smer je dobra — a najboljša je vendarle pot na zahod."

V Napski dolini so Billyju trikrat ponudili delo in trikrat ga je odklonil. Okraj St. Helene je Saxon z radostjo pozdravila nesporne sekvoje, rastoče po malih kanjonih, ki so se zajedali v zahodno steno doline. V Callistogi, na koncu železniške proge, sta videla šeststoro vprežne poštne kočije, kako so odhajale v Middleton in Lower Lake. Posvetovala sta se, kam bi jo ubrala. Ta pot je vodila v jezersko pokrajino, ne proti obali; zato sta Saxon in Billy krenila na zahod, čez gore, v dolino Ruske reke, ki se začinja pri Healdsburgu. Postopala sta po bogatih hmeljiščih, kjer je bilo Billyju spet za malo, da bi obenem z Indijanci, Japonci in Kitajci obiral hmelj.

"Niti ure ne bi mogel delati z njimi, ne da bi jim razbil glave," je dejal. "Razen tega je ta Ruska reka zelo prijazna videti. Dajva, u-taboriva se in pojdiva plivat."

Tako sta brez naglice romala po široki, rodovitni dolini na sever in v svoji sreči kar pozabljala, da je delo vobče potrebno, med tem ko je bila dolina na mesecu še vedno zlata, daljna sanja, ki se je morala prej ali slej uresničiti. V Cloverdaleu je imel Billy srečo. Poštni konjarni je — nekaj zaradi boleznj, nekaj zaradi nezgod — manjkalo enega vozni-ka.

(Dolge prihodnjik.)

Teden dni pozneje so to trdnjavo obkrožili Rusi. Do 10. oktobra so jo bombardirali noč in dan in Avstrijci so odgovarjali. Rusi so izgubili v naskokih 80.000 mož, nakar so opustili bombardiranje. Začelo se je obleganje, ker so hoteli Rusi izstradati Avstrijce in jih tako prisiliti na kapitulacijo. Načrt se je posrečil. Trdnjava je padla 22. marca naslednjega leta, Rusi so ujeli vse avstrijsko posadko in zaplenili bojni material. Trdnjavo je prišla spet v avstrijske roke, ko je nemški general Mackensen prodril skozi rusko bojno črto in prisilil Ruse na umik. Avstrijci so zasedli trdnjavo 2. junija s pomočjo nemške armade. Ujeli so 33.000 Rusov in zasegli ves bojni material.

V mesto Radymno smo dospeli 26. septembra. To je bil kraj, v katerem smo sedem tednov prej izstopili iz vlaka in odšli proti fronti. Sedaj je izgledalo v tem mestu vse drugače, kajti veliko ljudi je že pobegnilo, drugi pa so se pripravljali na beg. Mnogo hiš je bilo praznih in te smo vse prebrskali v pričakovanju, da bomo dobili nekaj živil. Samo v neki restavraciji smo našli nekaj vina in piva. Druga naša skupina je našla sod vodke v neki hiši, katero smo spili še tisti večer.

Jaz sem se tisti dan spoznal na podstrešje neke hiše, kjer sem zagledal razobešeno žensko spodnje perilo. Ker se nisem prilekel že dva meseca, so me grele uši, zato sem hitro nataknil oprano žensko obleko nase in vrzel svojo v kot. Svojem prijateljem sem potem povedal, kje lahko dobijo čisto obleko in kmalu so navallili na podstrešje, kjer so se preoblekli.

V tem mestu so se zbirali ostanki druge avstrijske armade. Kmalu smo morali odriniti na pot proti Jaroslavu. V bližini kolo-dvora smo opazili vlak z dolgo vrsto vagonov, ki so bili vsi preluknjani od ruskih krogel. Rusi so obstreljevali ta vlak, ko je vozil vojsake na fronto. Na cesti proti Jaroslavu je bilo vse zmešano. Artiljerija se je pomikala po cesti, ob straneh pa je korakala pehota in vmes civilno prebivalstvo, ki je bežalo pred Rusi. Nekateri so nosili težke butare, vse svoje premoženje, ki so ga utegnili vzeti s seboj.

Zvečer smo dospeli v Jaroslav, v katerem je prevladovala velikanska zmešnjava. Civilisti so begali sem in tja, kakor da bi bili obsedeni. Okrog mesta je bilo vse prekopano in prepreženo s strelskimi jarki. Poleg železniške postaje sta bili dve vojaški skladišči, natrpani z živili in drugimi potrebščinami. Ker se je sovražnik bližal mestu, je vojaško poveljništvo dalo deloma izprazniti skladišči, nakar so ju polili s petrolejem in zažgali.

Dne 1. oktobra smo dospeli v mesto Reszow ob reki Sen. Tisti dan je pričelo deževati in potem je deževal vsak dan skozi tri tedne. Ceste so bile silno razoranе in blatne, da so se vozovi udirali do tečajev in konji do kolen. V takem vremenu in po slabih cestah smo nadaljevali našo pot, katere ni hotelo biti konca.

Za našo baterijo je korakala stotinja strojnih pušk. Mene, ki sem jahal v ozadiju svoje baterije, je opazil poveljnik te stotnije in mi ukazal, naj se s konjem pridružim svojemu oddelku. Skušal sem mu pojasniti, da sem pri svojem oddelku, toda on me ni hotel poslušati. Izdril je sabljo in me začel mlattiti po hrbtu, toda udarci so se odbijali od puške. Kljub temu se nisem hotel umakniti, nakar me je velel aretirati in razorožiti. Moral sem tudi s konja in potisnilo so me med moštvo strojnih pušk, trije možje pa so morali paziti name.

Z obrazov stražnikov sem spoznal, da se ne bodo dosti brigali zame. Ke je bila cesta razdrapana, smo morali korakati ob strani. Kadar je bilo treba preskočiti kak z vodo napolnjen jarek, sem se oddaljil od stražnikov, da so bili včasih za menoj in včasih pred menoj. Tuhtal sem, kako bi pobegnul, kajti bal sem se vojnega sodišča.

(Dolge prihodnjik.)

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

storov prenese na višje mesto. Dejal je, da pozna to mesto, kajti sam je že doživel bridke izkušnje. Smejali so se mu, češ: "Ti si starega kova. Mesto ima ogromne odvodne naprave (drainage system) globoko pod zemljo, tako da voda ne doseže nobene kleti." V par urah se je izkazalo, da je možiček imel prav. Mnogo ljudi ni več moglo uteči, ampak so se umaknili v zgornje prostore, kjer so ostali ujetniki celih 24 ur.

Povodenje je dosegla svoj višek okrog dveh popolnoči. Segala je do 16 čevljev višine. Od-povedala je elektrika in njena razsvetljava, telefon, radio in druge naprave. Bolnišnica v sredini mesta je ostala v temi in brez gorkote. Bolnike so preneli v višja nadstropja. Le sem pa tam se je videla kakšna žepna svetilka. Drugega ni bilo slišati ko valovanje vode in butanje ob stene raznih predmetov, ki jih je voda nosila, jemala in puščala. Naslednji dan, ko je voda upadla in je ponehalo deževati, se je šele videlo, kako strašno je voda razsajala. Veliki železni mostovi, ki so spajali glavne prometne ceste, so ji bili igrača. Edinole novi železobetonski mostovi so ji kljubovali, pa še ti so bili načeti, tako da so sedaj nekateri zaprti promet. V mestu je bilo pet mostov porušanih — Derndale, Poplar, Franklin, Mill (Cambria City) in Delaware. Veliki most Woodvale, ki spaja Franklin s Conemaughom, je tudi poškodovan in zaprt.

Poleg mostov je podrla tudi nekaj nakladališč premoga (tip-les) na primer Kelso, Hillman, Grazier in druga, kjer dela mnogo slovenskih rudarjev, ki so sedaj na prostovoljnih počitnicah. Trgovine v mestu, začeniši na Central ave. na Moxhamu in naprej skozi Hornerstown, 8. ward, sredina mesta, ter Cambria City do Coopersdala (5-6 milj daljave), do kjer je dosegla voda, so popolnoma uničene. Okna so razbita, blago uničeno, tako tudi oprema. Eno vrhu drugega leži nakopičeno po ulicah. Blata je v mnogih krajih do dva čevlja na visoko. Nič boljše ni bilo po stanovanjih v pritličjih. Nad sedem tisoč domov je prizadetih. Marsikateri si bo moral kupiti stol, ako bo hotel sedeti na njem v svojem stanovanju. Tako je bila slika drugi dan po povodnji.

Toda to še ni bilo dovolj. Čim so se ljudje vrnili k svojim domovom ter z žalostjo zrli na uničeno lastnino, so sirenne pretrele mozek teh nesrečnih ljudi s svojim piskanjem in opozorilom, naj bežijo kakor hitro morejo v hribove, kajti jez Quemahoming bo voda vsak čas razdejala. Ta grozna novica je povzročila paniko med prebivalstvom, zlasti pa je zadela matere z malimi otročki, tako da so mnoge postale histerične. Ljudstvo je begalo sem ter tja in iskalo svoje. V dežju so odnašali otroke in kar je mogel kdo vzeti s seboj. Vse križem je bežalo, avti in peški. Pri vsej tej zmešnjava se je čuditi, da ni bilo več nesreč. Šele proti večeru se je ljudstvo nekoliko pomirilo. To se je zgodilo takrat, ko je radiopostaja v Pittsburgu vzela v svojo oskrbo tudi naš okraj ter nas stalno obveščala o vsem, kar se je tikalo našega okraja. Obenem je naznanila, da je bil alarm, ki so ga naznanile sirene, nepotreben; povzročili so ga ljudje, ki se ob takih prilikah naslanjajo ob ljudski nesreči, kar naj bi služilo le v korist filmskih družb, katerih lastniki radi izrabijo take momente za dobiček. Pogumnejši so se spet podali v svoja stanovanja, v kolikor niso bila poškodovana, ostali pa so se stisnili pod strehe drugih ljudi.

V mestu je bilo oklicano obse-dno stanje. Dospelo je okrog 2.000 miličnikov, državnih truperjev in pozneje pa tudi mnogo fantov od CCC. Skozi mesto ni bilo nikomur dovoljeno. Le domačini so smeli v svoja domovanja, toda le potem izkaznice. Preskrbel sem si izkaznico, da sem si mogel na lastne oči ogledati škodo, ki so jo utrpeli naši ljudje. Slovenci in splošnem niso veliko prizadeti, razen nekaterih, ki so naseljeni v okraju Cambria City. Škodo so utrpeli v svojih trgovinah Frank Zalar na Moxhamu, Joseph Vivoda in Milan

Diklič. Zadnja dva imata gostilne na Washington st. Vsi trije so člani SNPJ. Vsi ostali Slovenci in člani SNPJ ter drugih organizacij pa so naseljeni na višjih krajih okrog mesta, kjer jih voda ni dosegla. Imamo pa slovensko naselbino v Cambria City, kjer je sedež društva Adrija št. 3 SNPJ. Tam je naseljen največ Hrvatov in Srbov, ki so tudi člani naših društev. Ta kraj se lahko na prvi pogled spozna, da je naselišče proletarcev, razen kakih tucaj lepih cerkva, ki so last raznih narodnosti oziroma njih cerkvenih poglavarjev. Tu so male, stare, gosto stoječe lesene hišice ali bajte, ki jasno izpričujejo siromaštvo večine ondotnega prebivalstva, ki je zelo verno in bogaboječe. Po večini je poljske, ruske in madžarske narodnosti.

V tistem okrožju imajo Hrvatje svojo dvorano in močno društvo sv. Roka št. 5 HBZ, katero šteje do 700 članov. Številka njihovega društva pač pove, da je ta njihova naselbina že stara. Sploh se Slovenci in Hrvati tu štejejo za "svoje" in skupno delujejo tudi na prosvetnem polju pri pevskem društvu Rodoljub.

Društvo Adrija št. 3 SNPJ je zelo prizadeto valed povodnji. Dolga leta so se člani tega pionirskega društva naše jednote z neupogljivo voljo borili in delali za društveni obstanek. Uredili so si svoj lastni društveni dom iz dveh stanovanjskih hiš. V tem prostoru so imeli oskrbnikovo stanovanje in eno večjo sobo za svoje seje, v kleti pa svoj licencirani klub, od katerega so imeli vsaj toliko dohodkov, da so skozi dolgoletno krizo mogli obdržati v društvu svoje člane. Sedaj je uničeno vse! Voda je odnesla tudi vse pritlikine, garažo in drugo, ostalo je le poslopje napolnjeno z nanešenim blatom.

Nič boljše ni s člani, ki stanujejo tam v bližini. Pogledal sem v stanovanje bivšega dolgoletnega tajnika omenjenega društva Ilije Bubala. Vse uničeno, tako tudi pri sedanjem tajniku Oreškoviču, ki stanuje v štiri-sobni leseni hišici v ozadiju. V stanovanju so ostale le gole surove deske. Zenske, ki so tudi članice tega društva, so mi pravile o tisti strahoviti noči, ki so jo preble same z otroci, kajti njihovi možje so bili na delu in niso mogli domov. Niti v hrib niso mogle zbežati, morale so iti v podstrešje z otroci, kjer so se tiščali v kotih in temi in mrazu, ne vedoč, kdaj bo voda zajela tudi nje. Medtem pa so bili njihovi možje v silnih skrbih daleč tam na obrežjih.

Če je kje potrebna pomoč, ki bi jo nudila SNPJ svojim društvom in prizadetim članom, tedaj je gotovo društvo Adrija št. 3 SNPJ na prvem mestu, ki naj bo deležno pomoči. Kajti jasno je, da se društvo samo ne bi moglo zopet povzpeti na prvotno stopnjo. Gotovo je, da so tudi drugi člani SNPJ, ki spadajo v kateremu drugemu društvu v bližini in ki so tudi utrpeli škodo ter so resno prizadeti. Vsekakor je potrebno, da se nekaj ukrene in nudi pomoč.

V našem okrožju je mnogo

prizadetih, zlasti gostilničarji — Sinkovich, Pavel Paličan, Matijevič in drugi. Zelo je prizadet znani pogrebnik Martin Retinčič. Kot mi je osebno povedal, ima škodo nad deset tisoč dolarjev. Omenim naj še ustno poročilo Pavla Palijana, kateremu je voda uničila vse. Ko je voda upadla na štiri čevlje visoko, so se prikradli v njegovo gostore zlikovci ter pokradli vse, kar je bilo tako žalostna usoda, je dejal Pavel, nato pa dodal: "Niti drey, sedaj sem trdno prepričan, da čim bolj kdo v cerkev hodi, moli, bolj je hudooben. Kajti zlikovci so prepričani, da bo šli k spovedi in obhajila, pa bo zločin odpušen!"

Glede hrane in druge pomoči je prišla iz raznih krajev, treba reči, da se bi mesto lahko pomoci težko izkopal in spravilo nazaj v normalni tek. V bližini je pomoč zelo velika, veličastna ter je prišla pravčasno. To priznanje gre bližnjim, ki v naselbinah, ki so bile vsem, kar so mogli, takoj na cu mesta in na razpolago pre-detim. Governer Earle je bil že dvakrat osebno in je zelo nima za situacijo.

Jasno pa je, če bi vladala skrbnica za regulacijo rek, nato za izdelavo kanonov in vojne parafernalije, bi ljudem imelo več dela, več zaslužka, boljši življenjski obstoj, poleg ga pa se bi dale zelo omejitve katastrofe kakršna je bila tu, vemo bi v večji sigurnosti za svoje življenje in v večji zadostnosti. Kaj je vzrok, da tega ni stvo ne more zapopasti? Abraham Lincoln, ki ni bil socialist in ki je že 70 let v grobu, bi stvju pojasnil, da le socialna se bi brigal za dobrobit ljudstva.

A. Vidrič

Pojasnilo Detroit, Mich. — V dveh zaporednih dopisih 19. in 20. marca se je trjnila pomoč, da imena tajnika SND, Tom SND je Furbas, ne Urban, sta dve različni osebi. Točka pojasnilo in zadočenje pri-tima. Jeanette V. Kenich.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Detroit, Mich., A. L.: — pošljite. — West Allis, Wis., Ilika: —Dovolite podpis.

"MOJ DRAGI MALI SINČEK SEM JE KOT MALI SPAČEK"

Bil je zelo suh in ni imel nobega apetita; nič več nisem vedela mi je storiti."

Mater pravijo, Trinerovo grivo je ravno pravo zdravilo za podhranjene otroke. Njega vse so najboljše snovi, ki jih je zdravilo na veda iznajti mogla za otroka: zaprtice, slabega apetita, glavobole, zgage spanca, plinov, slabega nečiste kože in sitnosti v prebavnimi nerednosti. Prijatelj piti in dobro zanesljivo zdravilo. V vseh lekarnah.

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Joseph Triner Company, Chicago

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska rabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Člane zmeraj, unizko delo prvo vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Zam se dobe na knjige tudi vse zanimave podobne

Moji spomini iz svetovne morije

Po bitki se je naša baterija ločila od ostalih in nadaljevali smo pot po stranski cesti. Prišli smo do neke reke, ki se je vila na levi strani, da se ne bi mogli nikamor umakniti, če nas bi sovražnik napadel. Opoldne smo se ustavili v neki vasi. Da so bili tudi častniki v strahu, je bilo jasno. V tisti vasi so dobili nekega kmeta, da jim je pokazal najkrajšo pot do mosta preko reke. Vodil nas je skozi gozd, ki nam je zapiral razgled. Častniki niso dosti zaupali kmetu in zapretili so mu, da bo u-streljen, če se bo pokazalo, da nas vodi proti sovražniku. Do tistega mosta smo prišli v eni uri, ki se nam je zdela silno dolga, ker smo bili vedno v strahu, da nas kdo izza grma napade. Vse se je dobro izteklo in brez vseh neprilik smo prekorčili most in prišli na drugo stran. Tu smo naleteli na več oddelkov dragoncev in ulancev. Ti so nekaj časa pozneje, ko ni prišla nobena več naših čet čez most, pognali most v zrak z dinamitom.

Na tej strani je bilo nekaj hiš v plamenih, višje ob reki pa je stala velika vas in za njo polje, po kateri je vodila cesta do Przemysla. Na tej cesti smo opazili težko artiljerijo in vozove s tovornimi konji. Dalje smo opazili civiliste na vozovih, nekateri pa so korakali peš, na polju pa so počivali infanteristi. Čudili smo se, ker se nas je toliko našlo preko reke. Pozneje so nam povedali, da je vse to vojaštvo od šestega kora. Po cesti so stalno prihajale nove vojaške grupe.

Tu smo ostali več dni, dokler ni kesta armada prevzela naših pozicij, ki so držale proti severu. Mi smo se pričeli pomikati čez kaki dve uri. Morali smo tudi krmiti konje, ki so bili vedno osedlani in nekateri so imeli do kosti ožuljene hrbte. Na poti smo naleteli na druge konje, ki so se pasli in smo jih izmenjali z ranjenimi, toda slednji so nam vseeno sledili.

Naša pot je držala skozi poljske vase, iz katerih se prebivalstvo še ni umaknilo. Ljudje so

bili napram nam zelo postrežljivi. Dajali so nam kruha, mleka, masla ali karkoli so imeli, naaprotno so pa nas hoteli židje oeciganiti pri vsaki kupčiji.

Nekega dne smo se ustavili na velikem graščinskem posestvu. Preiskali smo vse koticke v gradu in druge prostore, a nikjer nismo našli žive duše. V veliki kleti je bilo več posod svežega mleka in smetane, a ball smo se, da je vse zastrupljeno. Vseeno smo začeli zajemati mleko in piti in tako smo spoznali, da naša bojazen ni bila upravičena. Pod streho smo našli veliko zalogo posušenega sadja, ki smo ga vzeli s seboj.

Na naši poti smo stalno slišali grmenje topov na severni fronti. Druga avstrijska armada, ki sta ji poveljevala generala Auffenberg in Dankl, se je še vedno umikala pred Rusi. Avstrijci so se umaknili tudi iz mesta Lemberga, okrog katerega so se tri tedne vršile vroče bitke. Izgube na obeh straneh so bile velikanske.